

Koen Princen,
Piet-Jan Westendorp &
Wouter Roosen

Zomerrietmaaisel

Op veel plaatsen in Nederland en daarbuiten wordt in het kader van natuurontwikkeling en waterkwaliteitsverbetering en riet-beheer vaak riet aangeplant. Dit gebeurt doorgaans met behulp van wortelstokken, -stekken of -plaggen. Deze methoden zijn niet altijd effectief en ook relatief duur. In de afgelopen jaren hebben Witteveen+Bos en Onderzoekcentrum B-WARE daarom geëxperimenteerd met alternatieve methoden, waaronder het gebruik van zomerrietmaaisel. In de periode 2013-2016 is met deze toepassing geëxperimenteerd op de Volgermeerpolder (opdrachtgever Gemeente Amsterdam) en de Marker Wadden (Natuurmonumenten/Rijkswaterstaat) (fig. 1).

Principe

De methode met het zomerrietmaaisel maakt gebruik van het natuurlijke fenomeen van 'aanspoelselgordels'. Aanspoelselgordels kunnen onder meer bestaan uit losgeslagen rietstengels. Op de knopen van de fragmenten vormen zich vervolgens wortels en groeit het riet opnieuw uit.

Bij de toepassing van zomerrietmaaisel wordt gebruik gemaakt van vers gemaaid riet. Het 'donorriet' wordt in juli gesneden (eerder geeft problemen met het broedseizoen en later verkort het groeiseizoen te veel). De rietstengels worden vervolgens binnen enkele dagen naar de entlocatie gebracht. Op de entlocaties worden de rietstengels in hopen in de aanspoelselzone neergelegd (circa 1 kg vers maaisel/m²). Door het aanleggen van hopen blijft het riet langer vochtig en wordt de kans groter dat de omstandigheden ergens in de hoop geschikt zijn voor de stengels, zodat nieuwe uitlopers gevormd worden. Onder gunstige omstandigheden (luwte, drassituatie) vormen zich nieuwe spruiten na onge-

Fig. 1. Locaties waar zomerrietmaaisel is toegepast.

A

B

veer een week op de knopen van de rietstengels (foto 1). De nieuw gevormde stengels kunnen dan in het eerste groeiseizoen een lengte bereiken van circa 50 cm. Het materiaal is in het eerste groeiseizoen wel gevoelig voor inundatie en verdroging. We adviseren daarom de eerste twee jaar een lager waterpeil te voeren als onderdeel van het startbeheer. Hierbij dient een drassituatie gecreëerd en gehandhaafd te worden, waarbij het peil in het voorjaar op maaiveldniveau ligt en in de zomer maximaal 10 cm uitzakt tot onder maaiveld. Wanneer zich in circa twee jaar een robuuste rietvegetatie heeft ontwikkeld, kan er een flexibel waterpeilbeheer gevoerd worden met hogere peilen in de winterperiode en lagere peilen met lokaal droogvallende oevers in de zomerperiode.

Materiaal

Er worden niet veel eisen aan het donormateriaal gesteld. Het belangrijkste is dat het materiaal vers blijft. Bij voorkeur blijft de stengel intact, maar er kan ook gekozen worden om het kleiner te knippen. Een belangrijke voorwaarde voor de toepassing is dat het donormateriaal op een verantwoorde wijze verzameld kan worden. Immers, het maaien vindt plaats in het groei- en broedseizoen. Er moet daarom gezocht worden naar percelen waar geen broedgevallen (meer) voorkomen en waar riet uiteraard niet de doelvegetatie is of het areaal zo groot is dat het effect van maaien klein is. Het oogsten van het materiaal gebeurt daarom bij voorkeur na half juli. Percelen die een omvormingsdoelstelling hebben van rietland naar bloemrijke hooilanden zijn in het bijzonder geschikt, omdat riet hier vaak een restproduct is.

Voor- en nadelen

Zoals hiervoor aangegeven is een nadeel van het gebruik van zomerrietmaaisel dat het in het groei- en broedseizoen verzameld moet worden. Zomerrietmaaisel groeit bovendien langzamer dan wortelstokken, stekken of plaggen en is gevoeliger voor verdroging

en belasting door wind en golven. Het grote voordeel van de toepassing van zomermaaisel zit hem in de lage kosten. Zowel de aanschaf en het transport als het aanbrengen van maaisel is vele malen goedkoper dan andere methoden. Dit geldt in het bijzonder voor terreinbeheerders die rietlanden in het beheer hebben en dus altijd over voldoende maaisel kunnen beschikken.

Zomerrietmaaisel is de afgelopen jaren met succes toegepast op de Volgermeerpolder. Ook op de Marker Wadden is het maaisel in het eerste groeiseizoen (2016) uitgelopen. Er is inzicht verkregen in de werking, de gewenste omstandigheden en methode van aanbrengen. Door de relatief eenvoudige toepassing hopen we dat terreinbeheerders in de komende jaren met de toepassing aan de slag gaan en hiermee gezamenlijk een effectief en goedkoop alternatief ontwikkelen voor de bestaande methoden.

K.C.G.J. Princen MSc & W. Roosen MSc
Witteveen+Bos
Postbus 233, 7400 AE Deventer
koen.princen@witteveenbos.com
w.roosen@witteveenbos.com

Drs. P.J. Westendorp
Onderzoekcentrum B-WARE
Postbus 6558, 6503 GB Nijmegen
p.westendorp@b-ware.eu

Foto 1. Ontwikkeling riet uit zomerrietmaaisel:

- A.** drassituatie,
- B.** vers zomermaaisel,
- C.** riet loopt uit op de stengels,
- D.** scheuten lopen uit tot robuuste plant op de Marker Wadden (foto's: Koen Princen).

